

30 maart 1944

De laatste vlucht

Waterloo

Hij liep helemaal tot aan de heg die het einde aangaf van het vliegveld.

Hij gaf de grenzen aan. De mannen noemden het zijn 'dagelijkse wandeling voor de spijsvertering' en zaten in de rats als hij het niet deed. Ze waren bijgelovig. Iedereen was bijgelovig.

Achter de heg lagen kale velden, die de afgelopen herfst waren omgeploegd. Hij verwachtte niet dat hij de alchemie van het voorjaar zou zien, dat de saaie bruine aarde voor zijn ogen zou veranderen in heldergroen en vervolgens in lichtgoud. Een mens kon zijn leven aftellen aan de hand van de oogsten die waren binnengehaald. Hij had er genoeg gezien.

Ze werden omringd door vlak boerenland. De boerderij zelf lag vierkant en onverzettelijk verder naar links. 's Nachts brandde er een rood lichtje op het dak om te voorkomen dat ze ertegenop zouden botsen. Als ze eroverheen vlogen wanneer ze binnenkwamen om te landen, wisten ze dat ze te ver waren en een probleem hadden.

Hiervandaan zag hij de dochter van de boer op het erf de ganzen voeren. Deed dat niet denken aan een kinderliedje? Nee, het was een sprookje, 'De ganzenhoedster'. Een wreed verhaal, waarin de kop van het paard werd afgehakt. Dat arme paard, had hij als jongen gedacht. Dacht hij nog altijd nu hij een man was. Sprookjes konden heel wreed zijn.

Hij had de dochter van de boer nooit ontmoet en wist ook niet

hoe ze heette, maar hij was buitensporig op haar gesteld. Ze zwaaide hen altijd uit. Soms stond haar vader er ook bij, een of twee keer haar moeder, maar de aanwezigheid van het meisje op het erf was een vast gegeven voor elke luchtaanval.

Ze zag hem nu staan en zwaaide. Hij zwaaide niet terug, maar salueerde voor haar. Hij dacht dat ze dat wel leuk zou vinden. Vanaf deze afstand was hij natuurlijk gewoon een uniform. Ze had geen idee wie hij was. Teddy was gewoon een van de velen.

Hij floot de hond.

1925

Alouette

‘Kijk!’ zei hij. ‘Daar – een leeuwerik. Een veldleeuwerik.’ Hij keek even naar haar op en zag dat ze de verkeerde kant op tuurde. ‘Nee, daar,’ zei hij wijzend. Ze was ronduit hopeloos.

‘O,’ zei ze ten slotte. ‘Daar, nú zie ik hem! Wat raar – wat doe hij?’

‘Hij bidt, en dan zal hij wel weer opstijgen.’ De veldleeuwerik schoot omhoog op de transcendentale draad van zijn lied. De bevende vlucht van de vogel en de schoonheid van zijn muziek riepen een onverwacht diepe emotie in hem wakker. ‘Hooft u het?’

Zijn tante hield theatraal een hand achter haar oor. Ze had hier even weinig te zoeken als een pauw, met haar vreemde hoed, zo rood als een brievenbus en voorzien van twee grote staartveren van een fazant die bij de geringste beweging van haar hoofd op en neer deinden. Het zou hem niet verbazen als iemand een schot op haar zou lossen. Was het maar waar, dacht hij. Teddy mocht – van zichzelf – barbaarse dingen denken zolang ze niet werden uitgesproken. (‘Goede manieren,’ luidde het advies van zijn moeder, zijn ‘de wapenrusting die je elke ochtend opnieuw moet aantrekken.’)

‘Wat hoor ik?’ zei zijn tante ten slotte.

‘Het líéd,’ zei hij, terwijl hij geduld verzamelde. ‘Het lied van de veldleeuwerik. Het is nu opgehouden,’ voegde hij eraan toe toen ze bleef doen alsof ze luisterde.

‘Misschien gaat het weer beginnen.’

‘Nee. Dat gebeurt niet, dat kan niet, hij is weg. Weggevlagen.’ Hij klapwiekte met zijn armen om het te demonstreren. Ondanks

de veren in haar hoed wist ze duidelijk niets van vogels. Of van wat voor dieren ook, wat dat aangaat. Ze had niet eens een kat. Ze gaf niets om Trixie, hun hond, een kruising tussen een hazewind en een collie, die op dit moment enthousiast rondsnuffelde in de opgedroogde sloot naast de weg. Trixie was zijn trouwste metgezel, had al aan zijn zijde gestaan toen ze nog een puppy was, zo'n klein beestje dat ze zich door de voordeur van het poppenhuis van zijn zusjes had kunnen persen.

Hoorde hij zijn tante kennis bij te brengen? vroeg hij zich af. Waren ze daarom hier? 'De leeuwerik is beroemd om zijn lied,' zei hij belerend. 'Dat is mooi.' Over het onderwerp schoonheid kon je natuurlijk geen kennis overdragen. Dat wás gewoon zo. Je werd erdoor geraakt of niet. Zijn zusjes, Pamela en Ursula, wel. Zijn oudere broer, Maurice, niet. Zijn broertje Jimmy was te jong voor schoonheid, zijn vader misschien te oud. Zijn vader, Hugh, had een grammofoonplaat van *The Lark Ascending*, waar ze op natte zondagmiddagen wel eens naar luisterden. Dat was heel mooi, maar niet zo mooi als de leeuwerik zelf. 'Bij Kunst gaat het erom,' zei zijn moeder, Sylvie – onderwees ze zelfs – 'de waarheid van iets óver te brengen, niet de waarheid zelf te zijn.' Haar eigen vader, Teddy's opa, was een beroemde schilder geweest, maar was allang dood, en die relatie gaf zijn moeder gezag op het gebied van kunst. En ook van schoonheid, nam Teddy aan. Al die dingen – Kunst, Waarheid, Schoonheid – hadden een hoofdletter wanneer zijn moeder erover sprak.

'Als de veldleeuwerik hoogt opvliegt,' vervolgde hij nogal wanhopig tegen Izzie, 'wil dat zeggen dat het mooi weer is.'

'Nou, je hebt geen vogel nodig om je te vertellen of het mooi weer is of niet, je kijkt gewoon om je heen,' zei Izzie. 'En dit is een stralende middag. Ik ben dol op de zon,' voegde ze eraan toe, met haar ogen dicht en haar geverfde gezicht opgeheven naar de lucht.

Wie niet? dacht Teddy. Zijn oma misschien, die haar dagen sleet in een sombere salon in Hampstead, waar zware katoenen vitrages gesloten waren om te voorkomen dat er licht in huis kwam. Of misschien om te verhinderen dat de duisternis ontsnapte.

Volgens ‘de riddercode’, die hij uit zijn hoofd had geleerd uit *Verkennen voor jongens*, een boek dat hij in tijden van onzekerheid regelmatig raadpleegde, zelfs nu, tijdens zijn zelfopgelegde ballingschap van de club, ‘verlangt ridderlijkheid dat jongelingen worden getraind om de meest afmattende en nederige taken opgewekt en vriendelijk te verrichten’. Hij nam aan dat het aangenaam onderhouden van Izzie daar een voorbeeld van was. Het was beslist afmattend.

Hij hield zijn hand boven zijn ogen tegen de zon en speurde de hemel af naar de leeuwerik. Het dier verscheen niet opnieuw en hij moest genoeg nemen met de luchtmanoeuvres van de zwaluwen. Hij dacht aan Icarus en vroeg zich af hoe die er vanaf de grond zou hebben uitgezien. Heel groot, nam hij aan. Maar Icarus was toch een mythe? Na de zomervakantie zou Teddy naar kostschool gaan en hij moest er werkelijk voor gaan zorgen dat hij zijn feiten op een rijtje had. ‘Je zult stoïcijns moeten zijn, ouwe jongen,’ raadde zijn vader aan. ‘Het zal een bezoeking zijn, maar daar gaat het juist om, veronderstel ik. Het is het beste om je hoofd onder de borstwering te houden,’ voegde hij eraan toe. ‘Om te zinken noch boven te komen drijven, gewoon wat rond te plassen in het midden.’

‘Alle mannen in de familie’ gingen naar de school, zei zijn oma uit Hampstead (zijn enige oma, want Sylvies moeder was al lang geleden overleden), alsof dat een wet was die in antieke tijden was opgeschreven. Teddy nam aan dat zijn eigen zoon er ook naartoe zou moeten, hoewel die jongen bestond in een toekomst waar Teddy zich werkelijk geen voorstelling van kon maken. Dat hoefde natuurlijk ook niet, want in die toekomst had hij geen zonen, alleen een dochter, Viola, iets wat hij zou betreuren, hoewel hij er nooit over sprak, vooral niet met Viola, die haar gekwetstheid niet onder stoelen of banken zou hebben gestoken.

Teddy was overdonderd toen Izzie onverwachts begon te zingen en – nog alarmerender – een dansje maakte. ‘*Alouette, gentille alouette.*’ Hij kende nog vrijwel geen Frans en hij verstond niet *gentille* maar ‘chantilly’, de lekkere room op de taarten van mevrouw Glovers. ‘Ken je dat liedje?’ vroeg ze hem.

‘Nee.’

‘Het komt uit de oorlog. De Franse soldaten zongen het.’ Er gleed een vluchtige schaduw van iets – verdriet misschien – over haar gezicht, maar vervolgens zei ze even plotsklaps weer vrolijk: ‘De tekst is echt afschuwelijk. Gaat helemaal over het plukken van de arme zwaluw. Zijn oogjes en veertjes en pootjes enzovoorts.’

In de ondenkbare maar onvermijdelijke oorlog die nog moest uitbreken – Teddy’s oorlog – was Alouette de naam van het 425 Squadron van de Frans-Canadezen. In februari 1944, vrij kort voor zijn laatste vlucht, maakte Teddy een noodlanding op hun basis bij Tholthorpe met twee brandende motoren die waren kapotgeschoten tijdens het oversteken van het Kanaal. De mannen uit Quebec gaven zijn mannen cognac, scherp spul, waar ze desondanks dankbaar voor waren. Op het insigne van hun squadron was een zwaluw te zien boven het motto *Je te plumerai*, en hij had aan deze dag met Izzie moeten denken. Het was net een herinnering van iemand anders geweest.

Izzie maakte een pirouette. ‘*What larks!*’ zei ze lachend. Was dit, vroeg hij zich af, wat zijn vader bedoelde wanneer hij zei dat Izzie ‘belachelijk wispelturig’ was?

‘Wat zegt u?’

‘*What larks,*’ herhaalde Izzie. ‘*Great Expectations*. Heb je dat niet gelezen?’ Ze klonk verbazingwekkend genoeg net als zijn moeder. “Wat een pret”, betekent dat. Maar ik maakte natuurlijk een grapje, want het is uit met de pret nu de “lark” er niet meer is. De leeuwerik, bedoel ik. Gevlogen. Foetsie,’ zei ze met een mal Cockney-accent. ‘Ik heb leeuwerik gegeten,’ voegde ze er achteloos aan toe. ‘In Italië. Daar is het een delicatessen. Er zit natuurlijk niet veel vlees aan een leeuwerik. In feite niet meer dan één hap.’

Teddy rilde. Het idee dat het sublieme vogeltje uit de lucht werd gerukt, dat zijn heerlijke lied in volle vlucht werd onderbroken, vond hij verschrikkelijk. Vele, vele jaren later, in het begin van de jaren zeventig, ontdekte Viola Emily Dickinson tijdens het vak Amerikaanse studies dat bij haar opleiding hoorde. In haar kriebelige,

ongetemde handschrift schreef ze de eerste strofe over van een gedicht waarvan ze dacht dat haar vader het mooi zou vinden (te lui om het hele korte gedicht over te pennen). ‘Splijt de Leeuwerik – en je vindt de Muziek, Bol na Bol, gerold in Zilver.’ Het verbaasde hem dat ze aan hem had gedacht. Dat gebeurde zelden. Hij nam aan dat de literatuur een van de weinige dingen was die ze gemeen hadden, hoewel ze er zelden of nooit over spraken. Hij overwoog haar op zijn beurt iets te sturen – een gedicht, of zelfs een paar voortreffelijke regels – als een manier om met haar te communiceren. *Gegroet gij dart’le geest, die nooit een vogel waart of Hoor de blijde vogels die hun broed bezingen en de liefde loven met al hun jubelingen of Ijle minstree! Pelgrim van de lucht! Veracht ge de aard’, die onder zorgen zucht?* (Was er een dichter die níét over leeuweriken had geschreven?) Hij veronderstelde dat zijn dochter het op de een of andere manier bevoogdend van hem zou vinden. Ze had er een afkeer van om iets van hem te leren, wellicht van iedereen, en dus schreef hij ten slotte gewoon terug: ‘Dank je wel, heel attent van je.’

Voor hij zich kon inhouden – de wapenrusting van goede manieren viel van hem af – zei hij: ‘Het is wálgelijk om leeuwerik te eten, tante Izzie.’

‘Waarom is dat walgelijk? Je eet toch kip en zo? Wat is nou eigenlijk het verschil?’ Izzie had tijdens de Eerste Wereldoorlog in een ambulance gereden. Dood gevogelte kon haar emoties niet echt beïnvloeden.

Er is een wereld van verschil, dacht Teddy, hoewel hij zich onwillekeurig afvroeg hoe leeuwerik zou smaken. Gelukkig werd hij van deze gedachte afgeleid doordat Trixie ergens overdreven tegen stond te blaffen. Hij boog voorover om de zaak te onderzoeken. ‘O kijk, een hazelworm,’ zei hij waarderend bij zichzelf, waardoor de leeuwerik tijdelijk werd vergeten. Hij pakte hem voorzichtig in allebei zijn handen op om hem aan Izzie te laten zien.

‘Een slang?’ zei ze met een grimas, want slangen hadden kennelijk niets aantrekkelijks voor haar.

‘Nee, een hazelworm,’ zei Teddy. ‘Geen slang. Ook geen worm.’

Eigenlijk is het een hagedis.' De schubben glansden met een bronsgouden glinstering in de zon. Dit was ook een prachtdier. Was er iets in de natuur wat niet mooi was? Zelfs een naaktslak eiste een zekere begroeting, maar niet door zijn moeder.

'Wat ben je toch een grappige kleine jongen,' zei Izzie.

Teddy beschouwde zichzelf niet als een 'kleine' jongen. Hij nam aan dat zijn tante – zijn vaders jongste zuster – nog minder van kinderen wist dan van dieren. Hij had geen idee waarom ze hem had ontvoerd. Het was zaterdag, na het middageten, en hij had rondgelummeld in de tuin, had met Jimmy papieren vliegtuigjes zitten vouwen toen Izzie ineens op hem af was gedoken en hem had overgehaald met haar een 'landelijke' wandeling te gaan maken, waarmee ze kennelijk het laantje bedoelde dat van Vossenhoek naar het station liep, niet echt woeste natuur van rotsen en rivieren. 'Een klein avontuur. En een kletspraatje. Zou dat niet leuk zijn?' Nu bleek hij te zijn overgeleverd aan haar grillen terwijl ze meekuide en hem vreemde vragen stelde: 'Heb je ooit een worm gegeten? Speel je indiaantje en cowboytje? Wat wil je worden als je groot bent?' (Nee. Ja. Treinmachinist.)

Hij legde de hazelworm weer voorzichtig in het gras, en om het goed te maken dat ze de leeuwerik had gemist, bood hij Izzie de grasklokjes aan. 'We moeten wel dwars door de wei om bij het bos te komen,' zei hij met een weifelende blik naar haar schoenen. Die waren zo te zien gemaakt van krokodillenleer en waren geverfd in een felle tint groen waar geen enkele zichzelf respecterende krokodil mee zou hebben ingestemd. Ze waren spiksplinternieuw en duidelijk niet bedoeld om mee door weilanden te banjeren. Het was laat in de middag en de melkkoeien die in de wei thuishoorden, waren er gelukkig niet. De koeien, grote zakkerige dieren met zachte nieuwsgierige ogen, zouden niet hebben geweten wat ze van Izzie hadden moeten denken.

Ze scheurde een mouw toen ze over de overstap klom en slaagde er vervolgens in een van haar in krokodil gestoken voeten in een koeienvlaai te zetten die voor elk ander mens duidelijk zichtbaar

was geweest. Ze maakte het in Teddy's ogen weer een beetje goed door beide ongelukjes bewonderenswaardig en nonchalant vrolijk op te nemen. ('Ik denk,' zei zijn moeder later, 'dat ze de delinquente artikelen gewoon weggooit.')

De grasklokjes lieten haar echter teleurstellend koud. Op Vossenhoek werd het jaarlijkse schouwspel begroet met dezelfde eerbied die anderen aan de grote meesters schonken. Bezoekers werden vol trots meegevoerd naar het bos om het haast eindeloze waas blauw te bewonderen. 'Wordsworth had zijn narcissen,' zei Sylvie, 'wij hebben onze grasklokjes.' Het waren niet hún grasklokjes, absoluut niet, maar het lag in zijn moeders aard om zich dingen toe te eigenen.

Toen ze terugwandelden door het laantje voelde Teddy ineens een onverwachte trilling in zijn borst, een soort vervoering in zijn hart. De herinnering aan het lied van de leeuwerik en de scherpe groene geur van het grote boeket grasklokjes dat hij voor zijn moeder had geplukt, veroorzaakten samen een zuiver moment van extase, een euforie die erop leek te wijzen dat alle raadselen weldra zouden worden geopenbaard. ('Er is een wereld van licht,' zei zijn zus Ursula. 'Maar die kunnen we niet zien door de duisternis.' 'Onze kleine manicheeër,' zei Hugh vol genegenheid.)

De school was hem natuurlijk niet onbekend. Teddy's broer Maurice zat nu in Oxford, maar toen hij op de school had gezeten, was Teddy vaak met zijn moeder meegegaan ('mijn kleine chaperon') naar prijsuitreikingen, de Founder's Days en een enkele keer naar iets wat 'visitatie' werd genoemd, wanneer ouders één dag per semester hun kinderen mochten opzoeken, al werd dat niet bepaald aangemoedigd. 'Eerder een strafinrichting dan een school,' foeterde zijn moeder. Sylvie was minder enthousiast over de voordelen van het onderwijs dan je van haar zou hebben verwacht.

Als je in aanmerking nam hoe trouw zijn vader aan zijn oude school was, vertoonde hij een opvallende weerzin om zijn oude stek op wat voor manier ook te 'visiteren'. Hughs afwezigheid werd ver-

klaard door te zeggen dat hij bezet was door uiteenlopende zakelijke beslommeringen op de bank, belangrijke vergaderingen, onrustige aandeelhouders. ‘Enzovoorts, enzovoorts,’ mompelde Sylvie. ‘Teruggaan is meestal pijnlijker dan verdergaan,’ voegde ze eraan toe, terwijl het orgel in de kapel zich amechtig opmaakte voor het voorspel van ‘O Heer, die onze vader zijt’.

Dat was twee jaar geleden geweest, bij de prijsuitreiking voor Maurice’ laatste semester. Maurice was vicehoofdmonitor geweest, en het voorvoegsel ‘vice’ in zijn titel had hem razend gemaakt. ‘Onderbevelhebber,’ had hij getierd na zijn benoeming in het begin van zijn laatste jaar. ‘Ik beschouw mezelf als een bevelhebber, niet als een tweede man.’ Maurice meende uit het hout der helden te zijn gesneden, een man te zijn die anderen ten strijde moest voeren, hoewel hij de volgende oorlog letterlijk zou uitzitten, achter een belangrijk bureau in Whitehall, waar de doden voor hem domweg hinderlijke tabellen met cijfers waren. Op die warme julidag in 1923 zou niemand in de schoolkapel hebben geloofd dat een volgende oorlog zo snel na de vorige zou kunnen uitbreken. Het verguldsel lag nog vers op de namen van de oud-leerlingen (‘de Geëerde Doden’) die overal in de kapel op eikenhouten borden prijkten. (‘Aan die “eer” zullen ze veel hebben nu ze dood zijn,’ fluisterde Sylvie kwaad in Teddy’s oor. De Grote Oorlog had van Sylvie een pacifist gemaakt, maar dan wel een met een behoorlijk strijdlustige inslag.)

Het was verstikkend heet in de schoolkapel, waardoor doezeligheid als een laagje stof op de banken neerdaalde terwijl de stem van de rector eindeloos monotoon doorzeurde. Het zonlicht dat door de glas-in-loodramen naar binnen filterde, werd veranderd in ruiten met de kleuren van juwelen, het gevolg van een truc en geen vervanging van het echte licht buiten. En nu zou dit binnenkort ook Teddy’s toegewezen lot worden. Een saai vooruitzicht dat volharding vereiste.

Toen puntje bij paaltje kwam, bleek het leven op school niet zo erg als hij had gevreesd. Hij had vrienden en was sportief, wat al-

tijd tot een zekere populariteit leidde. En hij was een aardige jongen die geen genade kende voor bullenbakken en dat maakte hem ook populair, maar tegen de tijd dat hij naar Oxford ging, was hij desondanks tot de conclusie gekomen dat het op de school wreed en onbeschaafd toeging en dat hij de harteloze traditie niet in ere zou houden met zijn eigen zonen. Hij verwachtte er veel – opgewekt, loyaal en sterk – en kreeg in plaats van hen de destillatie (of misschien reductie) van hoop die Viola was.

‘Vertel me meer over jezelf,’ zei Izzie, die een stengel fluitenkruid uit de heg rukte en het moment bedierf.

‘Wat over mezelf?’ piekerde hij, de euforie verdwenen, de raadselen opnieuw aan het oog onttrokken. Later, op school, zou hij horen van Brookes gedicht ‘The Voice’ – *De betovering was verbroken, de sleutel me weer ontzegd* – een passende beschrijving van dit moment, maar aangezien dergelijke gewaarwordingen van voorbijgaande aard zijn, zou hij het tegen die tijd zijn vergeten.

‘Wat je maar wilt,’ zei Izzie.

‘Nou, ik ben elf.’

‘Dát weet ik, mallerd.’ (Op de een of andere manier betwijfelde hij of ze dat wist.) ‘Waardoor ben jij jij? Wat doe je graag? Wie zijn je vrienden? Heb je zo’n dingetjes, je weet wel...’ zei ze, worstelend met de vreemde woordenschat, ‘David en Goliath – zo’n slingergeval.’

‘Een katapult?’

‘Ja! Om mee rond te lopen en mensen te raken en dingen te doden en zo.’

‘Dingen doden? Nee! Dat zou ik nooit doen.’ (Zijn broer Maurice wel.) ‘Ik weet niet eens waar hij is. Vroeger gebruikte ik hem om kastanjes uit de boom te halen.’

Ze leek teleurgesteld door zijn vreedzame aard, maar liet zich niet afleiden van haar verhoor. ‘En hoe zit het met kattenkwaad? Dat moet je toch uithalen, dat doen alle jongens toch? Kattenkwaad en schelmenstreken.’

‘Kattenkwaad?’ Hij herinnerde zich met enige afschuw het voorval met de groene verf.

‘Zit je bij de padvinderij?’ zei ze, waarop ze zogenaamd in de houding sprong en keurig salueerde. ‘Je zit vást bij de padvinderij. Djib djib dob en zo.’

‘Vroeger wel,’ mompelde hij. ‘Ik zat bij de welpen.’ Dit was geen onderwerp dat hij met haar wilde verkennen, maar hij kon gewoon niet liegen, alsof hij bij zijn geboorte was betoverd. Allebei zijn zussen – en zelfs Nancy – konden zo nodig prachtig liegen, en Maurice en de waarheid (of de Waarheid) kenden elkaar nauwelijks, maar Teddy was betreurenswaardig eerlijk.

‘Hebben de padvinders je eruit gegooid?’ vroeg Izzie gretig. ‘Geroyeerd? Is er een vreselijk schandaal geweest?’

‘Natuurlijk niet.’

‘Vertel het me. Wat is er gebeurd?’

De Stam van Kibbo Kift, dat was er gebeurd, dacht Teddy. Hij zou waarschijnlijk uren bezig zijn om het aan Izzie uit te leggen als hij de woorden alleen maar noemde.

‘Kibbo Kift?’ zei ze. ‘Dat klinkt als de naam van een clown.’

‘Hoe zit het met snoep? Vind je dat bijvoorbeeld heel lekker en zo ja, wat voor snoepjes precies?’ Er verscheen een opschrijfboekje, waar Teddy van schrok. ‘O, let er maar niet op,’ zei ze. ‘Iedereen maakt tegenwoordig aantekeningen. Goed... snoep?’

‘Snoep?’

‘Snoep,’ bevestigde ze, en vervolgens zuchtte ze en ze zei: ‘Weet je, lieve Teddy, ik kén gewoon geen andere kleine jongens, alleen jou. Ik heb me vaak afgevraagd wat je nodig hebt om een echte jongen te krijgen, afgezien van vaste dingen als slakken, *gewroet in de grond en een kwispelende jonge hond* natuurlijk. En een jongen,’ vervolgde ze, ‘is een man in de dop. De jongen in de man, de man in de jongen, enzovoorts.’ Dit laatste zei ze nogal afwezig, kijkend naar het fluitenkruid. ‘Ik vraag me bijvoorbeeld af of je op je vader zult lijken als je groot bent.’

‘Dat hoop ik wel.’

‘O, je moet geen genoeg nemen met alledaagsheid, dat zal ik

beslist nooit doen. Je moet opgroeien tot een echte vrijbouter!’ Ze begon het fluitenkruid in stukken te scheuren. ‘Mannen zeggen dat vrouwen raadselachtige wezens zijn, maar volgens mij is dat een list om te voorkomen dat wij oog krijgen voor hun absolute ónbegrijpelijkheid.’ Die laatste twee woorden zei ze tamelijk luid en bijzonder geïrriteerd, alsof ze een bepaalde persoon in gedachten had. (‘Ze heeft altijd een of andere man aan de hand,’ had hij zijn moeder horen zeggen.) ‘En hoe zit het met kleine meisjes?’ zei Izzie.

‘Wat is daarmee?’ piekerde hij.

‘Nou, heb je een “speciaal vriendinnetje” – je weet wel, een meisje dat je erg aardig vindt?’ Ze trok een mal, aanstellerig gezicht, waarvan hij aannam dat het haar poging (een bijzonder slechte poging) was om romantiek of meer van die onzin na te doen.

Hij bloosde.

‘Ik heb een vogeltje horen zeggen,’ ging ze genadeloos verder, ‘dat je een beetje gek bent op een van de buurmeisjes.’

Welk vogeltje? vroeg hij zich af. Nancy en haar stoet zussen – Winnie, Gertie, Millie en Bea – woonden naast Vossenhoek in een huis dat Kauwennest heette. Heel veel van die vogels roestten in de bossen en vertoonden een voorkeur voor het gazon van de familie Shawcross, waar mevrouw Shawcross elke ochtend koude toast op gooide.

Izzie zou Nancy níét uit Teddy krijgen, onder geen beding, ook al werd hij gemarteld – zoals nu. Hij zou haar naam niet noemen om die te laten zwartmaken en bespotten door Izzies lippen. Nancy was zijn vriendín, zijn hartsvriendin, niet zo’n stom, klef liefde waar Izzie op doelde. Natuurlijk zou hij op een dag met Nancy trouwen en hij zou van haar houden, ja, maar dat zou de zuivere hoofse liefde van een ridder zijn. Niet dat hij echt iets begreep van enige andere vorm. Hij had de stier bij de koeien gezien en Maurice had gezegd dat mensen dat ook deden, met inbegrip van hun vader en moeder, grinnikte hij. Teddy was er vrij zeker van dat hij loog. Hugh en Sylvie waren veel te deftig voor dergelijke acrobatiek.

‘O, lieve help, bloos je?’ kraaide Izzie. ‘Ik geloof warempel dat ik je een geheim heb ontfutseld!’

‘Peerdrops,’ zei Teddy in een poging een eind te maken aan deze inquisitie.

‘Wat is daarmee?’ zei Izzie. (Ze liet zich gemakkelijk afleiden.) Het vernietigde fluitenkruid werd op de grond gegooid. Ze gaf niets om de natuur. Door haar onoplettendheid zou ze door de wei hebben gebanjerd terwijl ze kievitsnesten omtrapte en de veldmuizen de stuipen op het lijf joeg. Ze hoorde thuis in de stad, in een wereld met machines.

‘Die snoepjes vind ik het lekkerst,’ zei hij.

Toen ze een bocht omgingen, kwamen ze de kudde melkkoeien tegen, die na het melken duwend en botsend door het laantje terugliep. Het moest al laat zijn, dacht Teddy. Hij hoopte dat hij het eten niet had gemist.

‘O, grasklokjes, wat beeldig,’ zei zijn moeder toen ze door de voordeur naar binnen liepen. Ze droeg avondkleding en zag er zelf ook nogal beeldig uit. Op de school waar hij naartoe zou gaan, had zijn moeder veel bewonderaars, volgens Maurice. Teddy was behoorlijk trots op zijn moeders status als schoonheid. ‘Wat heb je in vredesnaam al die tijd uitgevoerd?’ vroeg Sylvie. Een vraag die tot Teddy was gericht maar voor Izzie was bedoeld.

Sylvie, in bont gehuld, bekeek haar spiegelbeeld in de spiegel in de slaapkamer. Ze hield de kraag van een korte avondcape rond haar gezicht. Een kritische inspectie. De spiegel was ooit haar vriend geweest, maar stond voor haar gevoel nu onverschillig tegenover haar.

Ze stak een hand op naar haar haar, de ‘kroon op haar uiterlijk’, een nest van kammen en spelden. Ouderwets haar inmiddels, het kenmerk van een matrone die achterliep. Zou ze het laten afknippen? Hugh zou ontroostbaar zijn. Ineens kwam er een herinnering boven: een portret van houtskool, geschetst door haar vader, vrij

kort voor zijn dood. *Sylvie poserend als engel* had hij het genoemd. Ze was zestien geweest, zedig gekleed in een lange witte jurk – eigenlijk een nachtjapon en nogal dun – en ze was half bij haar vader vandaan gedraaid om de mooie waterval van haar haar voordelig te laten uitkomen. ‘Kijk treurig,’ droeg haar vader haar op. ‘Denk aan de zondeval.’ Sylvie, die nog een heel heerlijk onbekend leven voor zich had, vond het moeilijk veel om dat onderwerp te geven, maar trok desondanks een fraai pruilmondje en staarde afwezig naar de muur aan het andere eind van haar vaders enorme atelier.

Het was een lastige pose geweest om vol te houden en ze herinnerde zich dat haar ribben pijn hadden gedaan, hadden geleden voor haar vaders kunst. De beroemde Llewellyn Beresford, de portrettist van wie rijk en beroemd was, een man die na zijn dood niets anders had nagelaten dan schulden. Sylvie voelde het verlies nog altijd, niet van haar vader, maar van het leven dat hij had opgebouwd op iets wat helaas gesponnen lucht bleek te zijn.

‘Wat je zaait,’ jammerde haar moeder stilletjes, ‘zul je oogsten. Maar hij heeft gezaaid en wij hebben niets geoogst.’

Na zijn dood was een vernederende faillissementsveiling gevolgd, die Sylvies moeder beslist had willen bijwonen, alsof ze er getuige van moest zijn hoe elk voorwerp dat ze kwijt was voor haar ogen langs trok. Sylvie en haar moeder hadden anoniem (dat hoopte je tenminste) op de achterste rij gezeten en gekeken hoe al hun aardse goederen achter elkaar aan de hele wereld werden getoond. Ergens tegen het eind van deze zelfkastijding was de schets van Sylvie te koop aangeboden. ‘Nummer 182. Houtskoolportret van de dochter van de schilder’ werd aangekondigd, want Sylvies engelachtige aard was inmiddels kennelijk verloren gegaan. Haar vader had haar een stralenkrans en vleugels moeten geven, dan zou zijn bedoeling duidelijk zijn geweest. Nu zag ze er louter uit als een nors mooi meisje in een nachtjapon.

Een dikke man met een nogal verlopen uiterlijk had tijdens elke biedingsronde zijn sigaar opgestoken en Sylvie was ten slotte aan hem verkocht voor drie pond, tien shilling en zes pence. ‘Goed-

koop,' had haar moeder gemompeld. Nu was hij waarschijnlijk nog goedkoper, dacht Sylvie. Na de oorlog was het werk van haar vader volkomen uit de mode geraakt. Waar was de schets nu? vroeg ze zich af. Ze zou hem graag terug willen hebben. Die gedachte maakte haar kwaad, een frons in de spiegel. Toen de veiling zich eindelijk naar het eind had gesleept ('Een ongeregelde partij bestaande uit twee geelkoperen vuurijzers, een zilveren rechaud, aangeslagen, een grote roodkoperen kan'), waren ze met de rest van de menigte naar buiten gedrongen en ze hadden de slonzige man toevallig luidkeels tegen zijn metgezel horen opmerken: 'Ik ga ervan genieten om naar die rijpe jonge perzik te kijken.' Sylvies moeder had een kreetje geslaakt – discreet, ze was niet iemand die opschudding veroorzaakte – en had haar onschuldige engel buiten gehoorsafstand getrokken.

Aangeslagen, alles was aangeslagen en van zijn glans beroofd, dacht Sylvie. Al vanaf het allereerste begin, vanaf de zondeval. Ze herschikte de kraag van de cape. Het was er veel te warm voor, maar ze geloofde dat ze er in bont op haar voordeligst uitzag. De cape was van poolvos, wat haar nogal droevig stemde, want Sylvie hield van de vossen die hun tuin bezochten – ze had het huis naar de dieren genoemd. Hoeveel vossen had je nodig om zo'n cape te maken? vroeg ze zich af. In elk geval niet zoveel als voor een mantel. Er hing een mantel van mink in haar kast, een cadeau van Hugh voor hun tiende trouwdag. Die moest ze naar de bontwerker sturen, er moest iets moderners van worden gemaakt. 'En van mij ook,' zei ze tegen de spiegel.

Izzie had een nieuwe coconvormige mantel. Sabelbont. Hoe kwam Izzie aan haar bontmantels terwijl ze geen geld had? 'Een cadeautje,' zei ze. Van een man natuurlijk, en geen enkele man gaf je een bontmantel zonder daar iets voor terug te verwachten. Behalve uiteraard je eigen man, die niets anders verwachtte dan bescheiden dankbaarheid.

Sylvie had wel kunnen bezwijmen door de hoeveelheid parfum die ze op had, die ze had gemorst doordat haar hand had gebeefd,